

**ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยง
และการตกแต่งกำไร :**
กรณีศึกษา บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
**The Relationship between Risk Management Disclosures
and Earnings Management:**
A Case Study of Listed Companies in the Stock Exchange of Thailand

วันที่รับบทความ : 08/05/2561

วันที่แก้ไขบทความ : 23/10/2561

วันที่ตอบรับบทความ : 09/11/2561

นิตติกร สุวรรณศิลป์*

Nittikorn Suwansin*

ทิพวรรณ สวัสดิ์**

Tippawan Sawasdee**

มัทนชัย สุทธิพันธุ์***

Muttanachai Suttipun***

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงและทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงและการตกแต่งกำไรจากการสุ่มตัวอย่างวิธี โควตาซึ่งเป็นวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 235 บริษัท ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานประจำปี และแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี

*บธ.ม. (การเงิน) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2552), ปัจจุบันเป็น อาจารย์ประจำภาควิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

*MBA (Finance) National Institute of Development Administration (2009), Currently a Lecturer in Accounting, Faculty of Management Sciences, Prince of Songkla University.

**บธ.ม. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (2560)

**M.Acc. Faculty of Management Sciences, Prince of Songkla University (2017)

***ป.ด. (บัญชีและการเงิน) มหาวิทยาลัยนิวคาสเซิล (2555), ปัจจุบันเป็น อาจารย์ประจำภาควิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

***Ph.D. (Accounting and Finance) University of Newcastle (2012), Currently a Lecturer in Accounting, Faculty of Management Sciences, Prince of Songkla University.

(แบบ 56-1) ของปี พ.ศ. 2558 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์เชิงพรรณนา และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ผลการศึกษาพบว่าบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับดี โดยมี 2 องค์ประกอบที่พบว่ามีการเปิดเผยข้อมูลอยู่ในระดับดีมาก คือ สภาพแวดล้อมภายในองค์กร และการติดตามผลในส่วนขององค์ประกอบที่มีการเปิดเผยน้อยที่สุดซึ่งอยู่ในระดับพอใช้ คือ ด้านการระบุเหตุการณ์ ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงและการตกแต่งกำไร พบว่า การเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงด้านการตอบสนองความเสี่ยงและขนาดกิจการ มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการตกแต่งกำไร

คำสำคัญ: การเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยง การตกแต่งกำไร ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

Abstract

This study's objectives are to investigate the risk management disclosures and to test the relationship between the risk management disclosures and earnings management. By quota and simple random sampling, sample is 235 listed companies in the Stock Exchange of Thailand. The risk management disclosures and earnings management are collected from either annual reports or 56-1 reports in 2015. Descriptive analysis and multiple regression are used to analysis the data. As the results, the average level of risk management disclosures of listed companies is in good level. The most common disclosures of risk management are corporate internal environment and monitoring categories, while the category of event identification is the less common disclosure. To test the relationship between the level of risk management disclosures and earning management, this study finds that risk response and size of company have negative correlation with earnings management.

Keywords: Risk Management Disclosures, Earnings Management, Stock Exchange of Thailand

บทนำ

เป้าหมายที่สำคัญอย่างหนึ่งขององค์กร คือ การสร้างมูลค่ากิจการสูงสุดเพื่อประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้เสียโดยเฉพาะผู้ถือหุ้น แต่การที่จะทำให้องค์กรบรรลุถึงเป้าหมายนั้น ย่อมจะต้องมีอุปสรรคเกิดขึ้นอยู่เสมอ เนื่องมาจากปัญหาความเสี่ยงหรือความไม่แน่นอนทั้งของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจและความไม่แน่นอนของตัวองค์กรเอง การจัดการความเสี่ยงที่ดีและมีการเปิดเผยข้อมูลที่ถูกต้องให้ผู้มีส่วนได้เสียรับรู้ จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายนี้ได้ง่ายขึ้น ธนพล ก่อฐานะ (Kortana, 2017) พบว่าหนึ่งในปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของบริษัทมหาชนในประเทศไทยคือ หลักความโปร่งใส เป็นที่เชื่อกันว่าองค์กรที่มีผลการดำเนินงานที่ดีและมีความโปร่งใสย่อมไม่มีปัญหาในเรื่องการเปิดเผยข้อมูล โดยเฉพาะข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงส่วนองค์กรไหนที่มีผลการดำเนินงานที่ไม่ดีหรือหรือมีปัญหาภายในที่ไม่อยากเปิดเผยย่อมไม่ต้องการให้บุคคลภายนอกรับรู้และอาจจะมีการปกปิดปัญหาเหล่านี้ ผ่านวิธีการต่าง ๆ ที่หลากหลาย โดยอาจจะพยายามสร้างภาพให้องค์กรมีผลการดำเนินงานที่ดีผ่านการตกแต่งกำไรเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ใช้ข้อมูลเพื่อไม่ให้มาให้ความสำคัญกับข้อมูลอื่น ๆ ที่อาจจะส่งผลเสียต่อองค์กร นอกเหนือจากผลการดำเนินงานขององค์กรที่ได้ตกแต่งไว้ก็พยายามกัมปนาทโกศล และ ซาญชัย ตั้งเรือนรัตน์ (Kampanartkosol & Tangruenrat, 2008) กล่าวว่า การตกแต่งกำไร คือ การที่ผู้บริหารใช้ดุลยพินิจผ่านนโยบายบัญชีมาแทรกแซงการจัดทำรายงานทางการเงินรวมถึงประมาณการทางบัญชีต่าง ๆ เพื่อบิดเบือนข้อมูลในงบการเงินทำให้งบการเงินไม่สะท้อนผลการดำเนินงานที่แท้จริง อาจทำให้ให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจผิดเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของกิจการและทำให้ตัดสินใจผิดพลาดได้ ซึ่งอาจส่งผลต่อการสูญเสียมูลค่าของผู้มีส่วนได้เสีย ดังนั้นองค์กรจึงจำเป็นต้องมีการบริหารความเสี่ยงเพื่อแก้ไขปัญหา การบริหารความเสี่ยงมีพื้นฐานจากแนวคิดที่ว่า องค์กรดำรงอยู่เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผู้มีส่วนได้เสีย การบริหารความเสี่ยงจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้บริหารจัดการกับความเสี่ยงหรือความไม่แน่นอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการเพิ่มความสามารถขององค์กรในการสร้างมูลค่าให้กับผู้มีส่วนได้เสียทั้งหลาย มูลค่าเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้เพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารในการตัดสินใจกำหนดกลยุทธ์ การบริหารงานในองค์กรและกำหนดระดับความเสี่ยงที่เหมาะสมที่องค์กรสามารถยอมรับได้

จากความสำคัญข้างต้นที่กล่าวมา ทุกองค์กรจึงควรตระหนักและให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยง เพราะหากองค์กรมีการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ต่ำ จะทำให้กระทบต่อมูลค่าของผู้มีส่วนได้เสียและจะส่งผลเสียให้กับองค์กรด้วย

นอกจากนี้การศึกษาในอดีตที่ทดสอบอิทธิพลความสัมพันธ์ของการเปิดเผยข้อมูล การบริหารความเสี่ยงและการตกแต่งกำไรโดยตรงยังมีน้อย ส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษา แต่ละด้านแยกกัน คือ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ของการตกแต่งกำไรกับปัจจัยต่าง ๆ เช่น ปัจจัยการกำกับดูแลกิจการ โครงสร้างความเป็นเจ้าของ สัดส่วนการถือหุ้น (อาทิ Mohd-Ali, Hassan & Mohd-Saleh, 2007; Siregar & Utama, 2008; Al-fayoumi, Abuzayed, & Alexander, 2010) และการศึกษาลักษณะการใช้กรอบการบริหารความเสี่ยงและความสัมพันธ์ของการบริหารความเสี่ยงกับปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความเชื่อมั่นต้องบการเงิน ความเชื่อมั่นในการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน ขนาดบริษัท อาทิในงานของ ภรณ์ พลกุล และ ศิลพร ศรีจันเพชร (Pallakul & Srijunpetch 2007); สุภมาส หอมตระกูล (Homtragoon, 2012) รวมทั้งยังไม่มีการศึกษาความสัมพันธ์ดังกล่าวในบริบทประเทศไทย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงและการตกแต่งกำไร

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีตัวแทน

การศึกษาวិชาครั้งนี้ใช้ทฤษฎีตัวแทน ซึ่งมาจากแนวคิดของ Jensen & Meckling (1976) โดยทฤษฎีตัวแทน คือ ทฤษฎีที่มีผู้เกี่ยวข้อง 2 ฝ่าย คือ ตัวแทน (Agency) หรือผู้บริหาร กับตัวการ (Principal) หรือเจ้าของกิจการนั่นเอง ซึ่งตัวการกับตัวแทนนั้น มีการแบ่งแยกหน้าที่กันอย่างชัดเจนเกี่ยวกับการใช้และการควบคุมทรัพยากรของกิจการ ทฤษฎีนี้มองว่าทุกคนย่อมมีแรงผลักดันที่จะทำทุกอย่างเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง ตัวการหรือเจ้าของกิจการนั้นพยายามจะหาแนวทางเพื่อสร้างมูลค่าสูงสุดให้กับกิจการเพื่อประโยชน์ของผู้มีส่วนได้เสียทุกคน ในขณะที่ตัวแทนหรือผู้บริหารนั้นจะทำการเพื่อสร้างมั่งคั่งให้กับตนเองนอกเหนือจากผลตอบแทนที่ได้รับจากบริษัท โดยอาจจะใช้การตกแต่งกำไรเป็นเครื่องมือผ่านการเลือกใช้นโยบายการบัญชี โดยการใช้ข้อมูลเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ของตัวแทนนี้อาจทำให้ตัวการมีข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูล ทำให้เกิดความเสียเปรียบ ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งในผลประโยชน์ระหว่างตัวการและตัวแทน ในงานศึกษาที่เกี่ยวข้อง

กับการตกแต่งกำไรนั้นมักจะมีการใช้ทฤษฎีตัวแทนมาอธิบาย อาทิ Mohd-Ali, Hassan & Mohd-Saleh (2007) ใช้ทฤษฎีตัวแทนในงานวิจัย และพบว่าในกิจการที่มีสัดส่วนการถือครองหุ้นโดยนักลงทุนสถาบันนั้นจะมีกลไกหรือแรงจูงใจที่จะนำมาซึ่งการควบคุมที่ดี และช่วยลดรายการคงค้างโดยดุลยพินิจของผู้บริหารลงได้ Kampanartkosol & Tangruenrat, (2008) พบว่า ผู้บริหารย่อมเลือกใช้นโยบายบัญชีที่ทำให้กำไรเพิ่มขึ้น เนื่องจากเป็นตัวสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารสามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลต่อผลตอบแทนในอนาคตที่จะได้รับเพิ่มขึ้นซึ่งตรงกับทฤษฎีตัวแทน ในขณะที่ Siregar & Utama (2008) ใช้ทฤษฎีตัวแทนและพบว่ากิจการที่มีการถือหุ้นแบบครอบครัวมีแนวโน้มที่จะตกแต่งกำไรมากกว่าโครงสร้างความเป็นเจ้าของแบบอื่น ๆ Yang, Lai & Leing (2008) พบว่า รายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับสัดส่วนความเป็นเจ้าของโดยกรรมการบริษัทและสัดส่วนความเป็นเจ้าของโดยผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ซึ่งสามารถอธิบายได้โดยทฤษฎีตัวแทน และ Al-fayoumi, Abuzayed & Alexander (2010) ใช้ทฤษฎีตัวแทนศึกษาความสัมพันธ์ของการตกแต่งกำไรกับโครงสร้างความเป็นเจ้าของ พบว่า กิจการที่มีโครงสร้างความเป็นเจ้าของแบบครอบครัวจะมีแนวโน้มทำบัญชีตามดุลยพินิจของผู้บริหาร ซ่อทิพย์ สมแจ้ง (Somjae, 2013) กล่าวว่า แรงจูงใจหนึ่งที่กิจการมีการตกแต่งกำไรตามทฤษฎีตัวแทนนั้น คือ ต้องการกำไรให้เป็นไปตามที่นักลงทุนคาดหวังจากการพยากรณ์ของนักวิเคราะห์ ดังนั้น ทฤษฎีตัวแทนจึงใช้อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงและการตกแต่งกำไรของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

การบริหารความเสี่ยง

ความเสี่ยง คือ เหตุการณ์ที่ไม่แน่นอนที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ถ้าองค์กรไม่มีการบริหารจัดการที่ดีก็อาจจะก่อให้เกิดความเสียหาย และเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร การบริหารความเสี่ยงประกอบด้วยองค์ประกอบ 8 ประการ ตามที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (The Stock Exchange of Thailand, 2003) ระบุไว้ ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายในองค์กร การกำหนดวัตถุประสงค์ การบ่งชี้เหตุการณ์ การประเมินความเสี่ยง การตอบสนองความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม ข้อมูลและการติดต่อสื่อสาร และการติดตามผลในด้านสภาพแวดล้อมภายในองค์กร Argenti (2003) อธิบายว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมสร้างความเชื่อมั่นและความเชื่อถือในการดำเนินงานของบริษัท ต่อลูกค้า และบริษัทชั้นนำของโลกมากกว่าครึ่งหนึ่ง มีการนำ ERM มาใช้รวมถึงปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมด้วย (Beasley, Clune & Hemanson, 2005) และในประเทศไทย

Pallakul & Srijunpetch. (2007) พบว่า องค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงที่องค์กรปฏิบัติมากที่สุด คือ สภาพแวดล้อมภายใน นอกจากนี้สภาพแวดล้อมภายในองค์กร เช่น ปัจจัยความซื่อสัตย์และการมีจริยธรรมของพนักงานและผู้บริหารมีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นของงบการเงินในทางบวก ในด้านการกำหนดวัตถุประสงค์นั้น พรตพร อาทยะพันธุ์ (Artayapan, 2007) พบว่า ผู้บริหารธุรกิจที่มีจำนวนพนักงานแตกต่างกันเห็นด้วยว่าควรมีการนำเอากำหนดวัตถุประสงค์มาใช้ในการบริหารความเสี่ยง เพื่อการมีผลการดำเนินงานที่ดี อีกทั้งในงานของ Pallakul & Srijunpetch (2007) อธิบายว่า ผู้บริหารมีเครื่องมืออย่างชัดเจนที่ใช้ในการประเมินว่าองค์กรมีการบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ จะเห็นได้ว่าการกำหนดวัตถุประสงค์มีความสัมพันธ์ในทางบวกต่อความเชื่อมั่นของงบการเงิน ในด้านการระบุเหตุการณ์นั้น Artayapan (2007) พบว่า การระบุเหตุการณ์มีค่าคาดหวังเป็นบวก แสดงว่า การระบุเหตุการณ์มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความเชื่อมั่นของงบการเงิน นอกจากนี้พบว่า ปัจจัยการระบุเหตุการณ์ที่ดี คือ การระบุความเสี่ยงที่เหมาะสมเพียงพอ และมีการวิเคราะห์ปัจจัยความเสี่ยงทั้งจากปัจจัยภายในและภายนอกองค์กรอย่างสม่ำเสมอเพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อระบบการควบคุมภายในของบริษัท ในด้านการประเมินความเสี่ยงนั้น พิเชษฐ์ วงศ์บุญเนตร (Wongboonnate, 2006) ซึ่งศึกษาการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO ERM ในการสอบบัญชี พบว่า องค์ประกอบที่ผู้สอบบัญชีเห็นว่าสามารถช่วยลดความเสี่ยงสืบเนื่องได้มากที่สุด คือ องค์ประกอบการประเมินความเสี่ยง นอกจากนี้ Nocco & Stulz (2006) พบว่า การประเมินความเสี่ยงที่ดีจะก่อให้เกิดการเพิ่มมูลค่าของผู้ถือหุ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Beasley, Pagach & Warr (2008) ที่พบว่า การประเมินความเสี่ยงจะช่วยลดการเปลี่ยนแปลงในมูลค่าที่ลดลงของหุ้นของกิจการได้ ในด้านการการตอบสนองความเสี่ยงนั้น Pallakul & Srijunpetch (2007) พบว่า ไม่มีกลุ่มอุตสาหกรรมใดในกลุ่มตัวอย่างบริษัทจดทะเบียนที่เน้นการปฏิบัติตามองค์ประกอบด้านนี้ ซึ่งแตกต่างจากในส่วนของบริษัทชั้นนำของโลกมากกว่าครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างที่มีการนำปัจจัยทางด้านการตอบสนองความเสี่ยงมาใช้ (Beasley, Clune & Hemanson, 2005) แต่ก็คาดการณ์ว่า ถ้ามีการเปิดเผยข้อมูลในด้านการตอบสนองความเสี่ยงเพิ่มขึ้น จะทำให้ความเชื่อมั่นต่องบการเงินเพิ่มขึ้น ในส่วนของกิจกรรมการควบคุมนั้น Pallakul & Srijunpetch (2007) พบว่า ปัจจัยด้านกิจกรรมการควบคุมนี้เป็นปัจจัยที่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยปฏิบัติมารองจากสภาพแวดล้อมภายในองค์กร ในขณะที่ Wongboonnate (2006) พบว่า องค์ประกอบของ COSO ERM ที่ผู้สอบบัญชีส่วนใหญ่เห็นว่า สามารถช่วยลดความเสี่ยงจากการควบคุมได้มากที่สุด คือ องค์ประกอบการควบคุม ถ้าองค์กรมีการกำหนดหน้าที่ที่

และแนวทางในการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน ซึ่งถือเป็นลักษณะหนึ่งของการควบคุม จะทำให้ความเชื่อมั่นต้องบการเงินเพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการควบคุมมีความสัมพันธ์ในทางบวกต่อความเชื่อมั่นของงบการเงิน ในส่วนของข้อมูลและการติดต่อสื่อสาร Beasley, Clune & Hemanson (2005) พบว่า มากกว่าครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างมีการนำ ERM มาใช้ในองค์กรและบางองค์กร ได้นำมาใช้อย่างเต็มรูปแบบ รวมถึงปัจจัยด้านข้อมูลและการติดต่อสื่อสาร Pallakul & Srijunpetch (2007) พบว่า องค์ประกอบการบริหารความเสี่ยงเรื่องสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นองค์ประกอบที่องค์กรในทุกอุตสาหกรรมปฏิบัติกันค่อนข้างมาก ถ้าองค์กรมีการปรับปรุงระบบสารสนเทศให้ทันสมัยอยู่เสมอ และการสื่อสารของบุคลากรต่อผู้ใช้งบการเงินมีความถูกต้องครบถ้วน และเข้าใจตรงกัน จะทำให้ความเชื่อมั่นต้องบการเงินเพิ่มขึ้น ในส่วนของการติดตามผลนั้น Pallakul & Srijunpetch (2007) พบว่า การติดตามและประเมินผลเป็นองค์ประกอบที่องค์กรในทุกอุตสาหกรรมโดยรวมปฏิบัติกันค่อนข้างมาก พิเชษฐ วงศ์บุญเนตร (Wongboonnate, 2006) พบว่า การติดตามผลของระบบการควบคุมภายในของบริษัทจดทะเบียนตามแนวคิด COSO ERM มีความสัมพันธ์ต่อความเชื่อมั่นของผู้สอบบัญชีที่มีต่อผลการดำเนินงานของบริษัท ถ้าองค์กรมีการปรับปรุงงานบริหารความเสี่ยงให้ดีขึ้นจะทำให้ความเชื่อมั่นต้องบการเงินเพิ่มขึ้น การติดตามและประเมินผลจึงจึงมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความเชื่อมั่นในงบการเงิน จะเห็นได้ว่าการบริหารความเสี่ยงมีประโยชน์อย่างมากต่อองค์กรไม่ว่าจะเป็นองค์กรขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ เพราะเมื่อมีการบริหารความเสี่ยงที่ดีก็จะทำให้องค์กรสามารถบ่งชี้เหตุการณ์ความไม่แน่นอนที่จะเกิดขึ้นได้ หลังจากนั้นก็จะสามารถประเมิน จัดลำดับความสำคัญและหาวิธีการจัดการความเสี่ยงเพื่อให้องค์กรดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเปิดเผยข้อมูลด้านการบริหารความเสี่ยงจึงมีความสำคัญ ซึ่งลักษณะของข้อมูลที่เปิดเผยนั้นก็จะก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลเสียต่อองค์กรได้ เพราะผู้ข่าวสารหรือผู้มีส่วนได้เสียทั้งหลายจะเอาข้อมูลเหล่านี้มาพิจารณาประกอบในการตัดสินใจเกี่ยวกับองค์กรนั้นๆ และอาจจะส่งผลกระทบต่อกิจการได้เช่นกัน Pallakul & Srijunpetch (2007) ได้ศึกษาการใช้กรอบการบริหารความเสี่ยงของบริษัทจดทะเบียนตาม COSO Enterprise Risk management (COSO ERM) และพบว่า บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เริ่มมีการนำการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิด COSO ERM มาใช้บ้างแล้วและองค์ประกอบที่ปฏิบัติมาก คือ เรื่องสภาพแวดล้อมภายใน กิจกรรมควบคุม สารสนเทศและการสื่อสาร การกำหนดวัตถุประสงค์ และการติดตามผล ส่วนองค์ประกอบที่ยังปฏิบัติน้อย คือ การประเมินความเสี่ยง การระบุเหตุการณ์ และการตอบสนองความเสี่ยง และพบว่าถ้าผู้ใช้

งบการเงินมีความเชื่อมั่นในเรื่องการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิด COSO ERM และการกำกับดูแลกิจการที่ดี จะทำให้ผู้ใช้งบการเงินมีความเชื่อมั่นต่อบริษัทการเงิน นอกจากนี้สุกมาส หอมตระกูล (Homtragoon, 2012) ได้ศึกษาการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่ม SET100 พบว่า บริษัทมีการเปิดเผยอยู่ในระดับน้อย โดยองค์ประกอบของกรอบแนวคิดการบริหารความเสี่ยงที่มีการเปิดเผยในระดับคืบเพียงกิจกรรมการควบคุมและสภาพแวดล้อมภายในองค์กรที่ระดับพอใช้เท่านั้น และยังพบว่าบริษัทขนาดใหญ่จะมีการเปิดเผยมากกว่าบริษัทขนาดเล็ก และมีการเปิดเผยที่แตกต่างกันไปในแต่ละอุตสาหกรรม

การตกแต่งกำไร

ในกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมดของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มที่มีการใช้งบการเงินมากที่สุดกลุ่มหนึ่ง คือ นักลงทุน วรศักดิ์ ทูมมานนท์ (Toommanon, 2000) กล่าวว่า นักลงทุนส่วนใหญ่จะพิจารณาตัวเลขจากงบการเงิน โดยเฉพาะงบกำไรขาดทุน โดยเชื่อว่าบริษัทที่มีตัวเลขกำไรดีก็จะมีผลประโยชน์ที่ดีด้วย ดังนั้น ถ้าไรสุทธิจึงมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักลงทุน ตัวอย่างของการตกแต่งกำไรเพื่อให้ผู้ลงทุนเข้าใจผิด เช่น การเพิ่มกำไรของงวดปัจจุบันให้สูงขึ้นโดยการเร่งการรับรู้รายได้ การเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชีโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร การชะลอรายจ่ายต่างๆ การลดกำไรในงวดปัจจุบันลงหรือการเร่งรายงานผลขาดทุนที่ควรจะรับรู้ในงวดต่อไปให้รับรู้ทันที (Mulford & Comiskey, 1996; citing Ayres, 1994) ได้สรุปรูปแบบการตกแต่งกำไรไว้ว่า การตกแต่งกำไรเป็นลักษณะของการปรับเปลี่ยนประมาณการทางบัญชีหรือการจัดการกำไรผ่านรายการต่าง ๆ การกำหนดงวดบัญชีที่จะเริ่มนำมามาตรฐานการบัญชีที่ประกาศใหม่มาใช้ หรือการเปลี่ยนแปลงหลักการบัญชีบางอย่างที่เคยใช้อยู่เป็นประจำ นอกจากนี้ ระดับของการตกแต่งกำไรอาจจะเป็นในลักษณะของการรายงานข่าวดี (กำไร) ไว้เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและการรายงานข่าวร้าย (ขาดทุน) ไว้ในส่วนหนึ่งของผลการดำเนินงานที่ได้มีการยกเลิกไป หรือการทำให้กำไรขาดทุนราบเรียบสม่ำเสมอจนตลอดทุกปี หรือการรับรู้ค่าใช้จ่ายที่มีอยู่ให้หมดไปในครั้งเดียว และสุดท้ายคือการตกแต่งตัวเลขเมื่อกำไรออกมาต่ำกว่าที่คาดการณ์ไว้ (White, Sondhi & Fried, 1997) ส่วนในด้านเทคนิคหรือวิธีการในการตกแต่งกำไรนั้น พบว่า ผู้บริหารจะทำการตกแต่งกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจโดยการสร้างรายการทางธุรกิจ เพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานผลขาดทุนโดยพบการตกแต่งกำไรในกลุ่มบริษัทที่มีการรายงานกำไรเป็นบวกเล็กน้อยเพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานผลขาดทุน นอกจากนี้ การเพิ่มปริมาณการผลิตเพื่อให้ต้นทุนคงที่ต่อ

หน่วยของสินค้าลดลง ทำให้บริษัทมีต้นทุนขายลดลงและมีกำไรเพิ่มขึ้น ก็ถือเป็นการตกแต่งกำไรอีกวิธีหนึ่ง

สมมติฐานการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีสมมติฐานที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงทั้ง 8 ด้าน ตามหลักการของ COSO ERM กับการตกแต่งกำไร รวมทั้งหมด 8 ข้อ ดังต่อไปนี้

H1: การเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยง ด้านสภาพแวดล้อมภายในองค์กรมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อการตกแต่งกำไร

H2: การเปิดเผยข้อมูลด้านการบริหารความเสี่ยง ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อการตกแต่งกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

H3: การเปิดเผยข้อมูลด้านการบริหารความเสี่ยง ด้านการระบุเหตุการณ์มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อการตกแต่งกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

H4: การเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยง ด้านการประเมินความเสี่ยงมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อการตกแต่งกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

H5: การเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยง ด้านการตอบสนองความเสี่ยงมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อการตกแต่งกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

H6: การเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยง ด้านกิจกรรมการควบคุมมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อการตกแต่งกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

H7: การเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยง ด้านข้อมูลและการติดต่อสื่อสารมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อการตกแต่งกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

H8: การเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยง ด้านข้อมูลและการติดตามผลมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อการตกแต่งกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ในส่วนของตัวแปรควบคุมในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ขนาดกิจการและประเภทของสำนักงานสอบบัญชี ในส่วนของขนาดกิจการนั้น Degeorge, Patel & Zeckhauser (1999) พบว่า กิจการขนาดใหญ่มักจะรายงานผลกำไรของกิจการให้สูงกว่าตัวเลขกำไรที่นักวิเคราะห์ทางการเงินได้คาดการณ์ไว้ เนื่องจากผลประมาณการกำไรของกิจการเหล่านี้ได้รับความสนใจจากนักลงทุนเป็นอย่างมาก กิจการจึงทำการตกแต่งกำไรเพื่อไม่ให้ผลกำไรต่ำกว่าที่นักวิเคราะห์ได้ประมาณการไว้ เช่นเดียวกับ Barton & Simko (2002) ที่พบว่า

กิจการขนาดใหญ่มีแรงกดดันมากกว่ากิจการขนาดเล็กในแง่ของตัวเลขประมาณการ ซึ่งสอดคล้องกับ Al-fayoumi, Abuzayed & Alexander (2010) ที่พบว่า ขนาดบริษัทมีผลกระทบต่อ การตกแต่งกำไร โดยเฉพาะบริษัทขนาดใหญ่ นอกจากนี้ พรพรรณ ดำรงสุขนิวัฒน์ และ ปัญญา อิศระวรวานิช (Damrongsukniwat & Issarawornrawanich, 2013) พบว่า กิจการขนาดใหญ่มีโอกาสในการตกแต่งกำไรเพื่อหลีกเลี่ยงผลขาดทุนมากกว่าเมื่อเทียบกับกิจการขนาดเล็ก ในส่วนของประเภทของสำนักงานสอบบัญชี พบว่า ผู้สอบบัญชีที่ไม่ใช่ Big 4 มีแนวโน้มที่จะยอมให้ลูกค้าตกแต่งกำไรมากกว่าผู้สอบบัญชี Big 4 เนื่องจากผู้สอบบัญชีที่ไม่ใช่ Big 4 มีต้นทุนในด้านการเสียชื่อเสียงน้อยกว่า (DeFond & Jiambalvo, 1991) ซึ่งสอดคล้องกับ จิราภรณ์ พินิจนรัชย์ (Pinijnorachai, 2007) ที่พบว่าบริษัทที่ตรวจสอบโดยบริษัทที่ไม่ใช่ Big 4 มีรายการคงค้างที่ใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารสูงกว่าบริษัทที่ตรวจสอบโดย Big 4 ซึ่งกิจการที่ตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีที่ไม่ใช่ Big 4 มีโอกาสตกแต่งกำไรเพื่อหลีกเลี่ยงผลขาดทุนมากกว่ากิจการที่ตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชี Big 4 นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาการหมุนเวียนผู้สอบบัญชีกับการตกแต่งกำไรผ่านรายการคงค้างที่ใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร โดย จิราภรณ์ พินิจนรัชย์ (Pinijnorachai, 2007) พบว่า การหมุนเวียนของผู้สอบบัญชีจาก Big4 เป็น Big4 และจาก Non Big4 เป็น Non Big4 ไม่ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงรายการคงค้าง ซึ่งใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร แต่การหมุนเวียนผู้สอบบัญชีจาก Non Big 4 เป็น Big 4 และจาก Big4 เป็น Non Big4 อาจส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงรายการคงค้างซึ่งใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร นอกจากนี้ Damrongsukniwat & Issarawornrawanich (2013) พบว่า กิจการที่ตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชี Big4 มีโอกาสในการตกแต่งกำไรเพื่อหลีกเลี่ยงผลการดำเนินงานน้อยกว่ากิจการที่ถูกตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีที่ไม่ใช่ Big4 ส่วนแรงจูงใจหนึ่งที่กิจการมีการตกแต่งกำไรนั้น คือ ต้องการทำให้เป็นไปตามที่นักลงทุนคาดหวังจากการพยากรณ์ของนักวิเคราะห์ (Somjae, 2013)

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

สำหรับประชากรที่ใช้ศึกษา คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ทั้ง 8 กลุ่มอุตสาหกรรม จำนวนทั้งสิ้น 569 บริษัท จากข้อมูลในเว็บไซต์ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ณ สิ้นปี พ.ศ. 2558 โดยไม่รวมบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างฟื้นฟู การดำเนินงานและบริษัทที่อยู่ในกลุ่มตลาดหลักทรัพย์เอ็มเอไอ ทำการคำนวณขนาดของ กลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1967) ได้ออกมาทั้งหมด 235 บริษัท แล้วใช้การสุ่ม

แบบโควตา โดยนำกลุ่มตัวอย่างที่ได้ไปเทียบสัดส่วนกับประชากรในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมกับประชากรรวม เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละอุตสาหกรรมออกมา ซึ่งจะทำให้จำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับจำนวนประชากรในกลุ่มอุตสาหกรรมนั้น ๆ หลังจากนั้นก็ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากงบการเงิน รายงานประจำปีและแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ประจำปี พ.ศ. 2558 ของบริษัทกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บข้อมูลและการวัดตัวแปร

การศึกษากครั้งนี้ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ 8 ตัวแปร ตัวแปรตาม 1 ตัวแปร และตัวแปรควบคุมอีก 2 ตัวแปร ตัวแปรอิสระ คือ การบริหารความเสี่ยง โดยจะใช้แบบประเมิน (Checklist) ที่ออกแบบมาเพื่อประเมินการบริหารความเสี่ยงขององค์กร ทำการแบ่งการบริหารความเสี่ยงเป็น 8 ด้าน ตามองค์ประกอบในการบริหารความเสี่ยงและในแต่ละด้านก็จะแบ่งออกเป็นหัวข้อย่อย แล้วใช้แบบประเมินวิเคราะห์ข้อมูลในรายงานประจำปีและแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ของบริษัทกลุ่มตัวอย่าง ถ้าพบว่ามีการเปิดเผยข้อมูลตามที่ระบุไว้ในแบบประเมินจะให้คะแนนเท่ากับ 1 แต่ถ้าไม่มีการเปิดเผยจะให้คะแนนเท่ากับ 0 จากนั้นจะคำนวณหาดัชนีคุณภาพของการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงในแต่ละด้าน โดยนำคะแนนของการเปิดเผยข้อมูลจริงในแต่ละด้านเปรียบเทียบกับจำนวนคะแนนการเปิดเผยรวมสูงสุดในแต่ละด้าน (Homtragoon, 2012)

$$QUA_i = \frac{AS_i}{MS}; \text{ โดยที่ } 0 \leq QUA \leq 1 ; \text{ โดยที่ } 0 \leq QUA \leq 1$$

โดยที่ = ดัชนีคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูลของบริษัท (Quality Index)

AS_i = จำนวนคะแนนการเปิดเผยจริงของบริษัทในแต่ละด้าน (Actual Scores)

MS = จำนวนคะแนนการเปิดเผยรวมในแต่ละด้าน (Maximum scores)

ตัวแปรตาม คือ การตกแต่งกำไร โดยแบบจำลองที่ใช้ในการทดสอบการตกแต่งกำไรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ แบบจำลอง Jones (1991) โดยแบบจำลองนี้เป็นแบบจำลองที่พยายามระบุรายการค้างรับค้างจ่ายที่ไม่ได้อยู่ในดุลยพินิจของผู้บริหาร (NDA) ออกจากรายการค้างรับค้างจ่ายรวม (Total Accruals) ผลต่างที่ได้ก็จะเป็นรายการค้างรับค้างจ่ายที่อยู่ในดุลยพินิจของผู้บริหาร (DCA) ซึ่งเป็นตัววัดการตกแต่งกำไร

โดยความสัมพันธ์ของรายการธุรกรรมโดยรวมของกิจการแสดงเป็นสมการได้ดังนี้

$$TA_{it} = NDA_{it} + DCA_{it}$$

(โดยที่ TA_{it} คือ รายการค้างรับค้างจ่ายรวมของบริษัท i ในปี t , NDA_{it} คือ รายการค้างรับค้างจ่ายที่ไม่ได้เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหารของบริษัท i ในปี t , DCA_{it} คือรายการค้างรับค้างจ่ายที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหารของบริษัท i ในปี t)

การคำนวณค่าของรายการค้างรับค้างจ่ายรวมของกิจการสามารถคำนวณจากสมการต่อไปนี

$$TA_{it} = (\Delta CA_{it} - \Delta CL_{it} - \Delta Cash_{it} + \Delta STD_{it} - Dep_{it}) \quad \text{สมการ (1)}$$

(โดยที่ TA_{it} คือ รายการค้างรับค้างจ่ายรวมของบริษัท i ในปีที่ t , ΔCA_{it} คือ การเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์หมุนเวียนของบริษัท i ในปีที่ t , ΔCL_{it} คือ การเปลี่ยนแปลงในหนี้สินหมุนเวียนของบริษัท i ในปีที่ t , $\Delta Cash_{it}$ คือการเปลี่ยนแปลงในเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดของบริษัท i ในปีที่ t , ΔSTD_{it} คือการเปลี่ยนแปลงในหนี้สินระยะสั้นของบริษัท i ในปีที่ t , Dep_{it} คือ ค่าเสื่อมราคาของบริษัท i ในปีที่ t)

นำค่า TA_{it} ที่ได้จากสมการ (1) มาวิเคราะห์การถดถอย โดยใช้สมการ (2) เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ (α) ของแต่ละอุตสาหกรรม

$$\frac{TA_{it}}{A_{it-1}} = \alpha_1 \left(\frac{1}{A_{it-1}} \right) + \alpha_2 \frac{(\Delta REV_{it})}{A_{it-1}} + \alpha_3 \frac{(PPE_{it})}{A_{it-1}} + \varepsilon_{it} \quad \text{สมการ (2)}$$

(โดยที่ TA_{it} คือ รายการค้างรับค้างจ่ายรวมของบริษัท i ในปีที่ t , A_{it-1} คือสินทรัพย์รวมของบริษัท i ในปีที่ $t-1$, ΔREV_{it} คือ รายได้จากการขายของบริษัท i ในปีที่ t , PPE_{it} คือ มูลค่าที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ของบริษัท i ในปีที่ t)

$$\text{จากสมการ (2) จะได้ } NDA_{it} = \alpha_1 \left(\frac{1}{A_{it-1}} \right) + \alpha_2 \frac{(\Delta REV_{it})}{A_{it-1}} + \alpha_3 \frac{(PPE_{it})}{A_{it-1}} \quad \text{สมการ (3)}$$

หลังจากที่ได้สัมประสิทธิ์ (α) ในแต่ละอุตสาหกรรมแล้วจะนำมาใช้ในการหารายการธุรกรรมที่อยู่ภายใต้ดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (DCA) โดยแทนค่าสัมประสิทธิ์ (α) ที่ได้จากสมการ (2) ในสมการ (4)

$$DCA_{it} = \frac{TA_{it}}{A_{it-1}} - \left[\alpha_1 \left(\frac{1}{A_{it-1}} \right) + \alpha_2 \frac{(\Delta REV_{it})}{A_{it-1}} + \alpha_3 \frac{(PPE_{it})}{A_{it-1}} \right] \quad \text{สมการ (4)}$$

ในส่วนของตัวแปรควบคุมนั้น จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการตกแต่งกำไร ได้แก่ ขนาดของกิจการ โดยในที่นี้คำนวณจากค่าลอการิทึมฐานธรรมชาติของสินทรัพย์รวมของบริษัทและตัวแปรประเภทของสำนักงานสอบบัญชี (Big4 หรือ Non-Big4) สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ จะใช้กระดาษทำการที่ออกแบบไว้สำหรับการเก็บข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือส่วนข้อมูลทั่วไปและส่วนขององค์ประกอบในการบริหารความเสี่ยงทั้ง 8 หัวข้อ โดยจะมีการใช้แบบประเมิน (Checklist) เป็นเครื่องมือที่ออกแบบสำหรับใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง

ของกิจการซึ่งรวมทั้งหมด 52 คำถาม ถ้าบริษัทมีการบริหารความเสี่ยงตามในแบบประเมิน จะได้ 1 คะแนน ถ้าไม่มี คือ 0 จากนั้นจะนำมาคำนวณหาค่าดัชนีคุณภาพของการเปิดเผย การบริหารความเสี่ยงตามสูตรที่กล่าวมา โดยจะแบ่งระดับการเปิดเผยข้อมูลตามเกณฑ์ของ สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (Thai Institute to Directors, 2010) โดยจะ ประยุกต์ตามมาตรฐานวัดแบบลิเคิร์ต ของ จิระวัฒน์ วงศ์สวัสดิวัฒน์ (Wongsawasdiwat, 2004) โดยจะแบ่งคะแนนการเปิดเผยเป็นดีเลิศ ดีมาก ดีพอใช้ น้อย และน้อยมาก ในการวิเคราะห์ ข้อมูลส่วนที่ 2 นั้นเป็นการวิเคราะห์การตกแต่งกำไร โดยหาค่ารายการค้างรับค้างจ่าย โดยดุลยพินิจของผู้บริหาร (DCA) โดยใช้แบบจำลอง Jones (1991)

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา ในการวิเคราะห์คำร้อยละของการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงและการวิเคราะห์ ความถดถอยเชิงพหุในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลการจัดการ ความเสี่ยงและการตกแต่งกำไร โดยมีสมการดังนี้

$$\text{Model 1 } DCA = \beta_0 + \beta_1(ENV) + \beta_2(OBJ) + \beta_3(EVENT) + \beta_4(ASSESS) + \beta_5(RES) + \beta_6(CONT) + \beta_7(INFOR) + \beta_8(MONIT) + \varepsilon$$

$$\text{Model 2 } DCA = \beta_0 + \beta_1(ENV) + \beta_2(OBJ) + \beta_3(EVENT) + \beta_4(ASSESS) + \beta_5(RES) + \beta_6(CONT) + \beta_7(INFOR) + \beta_8(MONIT) + \beta_9(SIZE) + \beta_{10}(AUDITOR) + \varepsilon$$

โดยที่ DCA คือ การตกแต่งกำไร

INFOR คือ ข้อมูลและการติดต่อสื่อสาร

ENV คือ สภาพแวดล้อมภายในองค์กร

MONIT คือ การติดตามผล

OBJ คือ การกำหนดวัตถุประสงค์

SIZE คือ ขนาดของกิจการ

EVENT คือ การระบุเหตุการณ์

AUDITOR คือ ประเภทของสำนักงานสอบบัญชี

ASSESS คือ การประเมินความเสี่ยง

β_0 คือ ค่าคงที่ของสมการ

RES คือ การตอบสนองความเสี่ยง

β_i คือ ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยโดยที่ i แทนค่า 1-10

CONT คือ กิจกรรมการควบคุม

ε คือ ค่าความคลาดเคลื่อน

ผลการศึกษาและการอภิปรายผล

ผลการศึกษาการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงของบริษัทจดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจำนวน 235 บริษัท จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเปิดเผย การบริหารความเสี่ยงจากรายงานประจำปีและแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ประจำปี 2558 ดังแสดงในตารางที่ 1 นั้นพบว่า ไม่มีบริษัทที่มีการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยง

ครบทั้ง 8 องค์ประกอบ ในส่วนของหัวข้อที่มีการเปิดเผยครบมากที่สุดจำนวน 69 บริษัท หรือร้อยละ 29.36 คือ องค์ประกอบด้านข้อมูลและการติดต่อสื่อสาร ส่วนองค์ประกอบที่เปิดเผยไม่ครบมากที่สุด คือ การระบุเหตุการณ์จำนวน 223 บริษัท หรือ ร้อยละ 94.89

เมื่อพิจารณาแยกตามองค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงทั้ง 8 ด้าน พบว่า บริษัทมีระดับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงในภาพรวมอยู่ในระดับ ดี โดยเฉลี่ยร้อยละ 75.87 ในส่วนขององค์ประกอบที่มีระดับการเปิดเผยอยู่ในระดับดีมากโดยเฉลี่ยร้อยละ 84.11 และ 83.46 คือ สภาพแวดล้อมภายในองค์กรและการติดตามผล ตามลำดับ ส่วนองค์ประกอบอื่น ๆ อยู่ในระดับการเปิดเผยดีถึงพอใช้ โดยในเรื่องการระบุเหตุการณ์ที่มีการเปิดเผยน้อยที่สุด คือ อยู่ในระดับพอใช้ โดยเฉลี่ยร้อยละ 69.23 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ร้อยละและระดับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยง

องค์ประกอบ	ร้อยละ	ระดับการเปิดเผย	อันดับที่
สภาพแวดล้อมภายในองค์กร	84.11	ดีมาก	1
การติดตามผล	83.46	ดีมาก	2
ข้อมูลและการติดต่อสื่อสาร	79.50	ดี	3
กิจกรรมการควบคุม	76.38	ดี	4
การกำหนดวัตถุประสงค์	71.99	ดี	5
การตอบสนองต่อความเสี่ยง	70.93	ดี	6
การประเมินความเสี่ยง	71.34	ดี	7
การระบุเหตุการณ์	69.23	พอใช้	8
ระดับการเปิดเผยรวม	75.87	ดี	

ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Homtragoon (2012); Pallakul & Srijunpetch (2007) และอังคณาแก้วประภา (Kaewprapa, 2010) ที่ต่างก็พบว่า โดยรวมแล้ว กิจการมีการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมภายในมากที่สุด ส่วนในด้านอื่นๆ นั้น พบการเปิดเผยมากน้อยแตกต่างกันออกไป ในส่วนของสภาพแวดล้อมภายในที่พบว่ามีเปิดเผยมากที่สุดนั้น เนื่องจากองค์ประกอบในข้อนี้เป็นองค์ประกอบทั่วไป ที่ทุกองค์กรจะต้องจัดให้มีขึ้นอยู่แล้ว อาทิ การประชุมเกี่ยวกับการควบคุมภายใน การกำหนดโครงสร้างองค์กรและแผนงานความรับผิดชอบ การมีคณะกรรมการที่มีความเป็นอิสระ การกำหนดนโยบายและวิธีการบริหารองค์กร เป็นต้น ในส่วนของการติดตามผลนั้น พบว่า มีระดับการเปิดเผยดีมาก ซึ่งตรงข้ามกับ Kaewprapa (2010) และ Homtragoon (2012)

ที่พบว่าด้านการติดตามผลมีการเปิดเผยน้อย ในประเด็นนี้สามารถอธิบายได้ว่า ในปัจจุบันหลายองค์กรได้ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารความเสี่ยงในเรื่องที่เกี่ยวกับการติดตามผลว่าสามารถช่วยป้องกันหรือลดความเสี่ยงเรื่องการตกแต่งกำไรลงได้ เมื่อตรวจเจอ ดังนั้นจึงมีการการเปิดเผยเรื่องนี้ในระดับดีมาก ส่วนองค์ประกอบที่พบว่ามีการเปิดเผยในระดับน้อยสุด คือ ด้านการระบุเหตุการณ์นั้น ตรงกับผลการศึกษาของ Pallakul & Srijunpetch (2007) และ Homtragoon (2012) ที่พบว่าการระบุเหตุการณ์มีระดับการเปิดเผยน้อยและมีการนำมาปฏิบัติน้อยมากเนื่องจากในองค์ประกอบด้านนี้เป็นลักษณะของการคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดในอนาคต ซึ่งเป็นการยากที่จะระบุออกมาได้ เช่น การระบุความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ที่อาจจะส่งผลให้เกิดการตกแต่งกำไร การระบุเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรที่อาจจะเกิดการตกแต่งกำไร หรือการระบุเหตุการณ์ในภาพรวมขององค์กรที่อาจจะทำให้เกิดการตกแต่งกำไรได้ เป็นต้น ส่วนในอีก 5 ด้าน ที่เหลือไม่ว่าจะเป็นด้าน ข้อมูลและการติดต่อสื่อสาร กิจกรรมการควบคุม การกำหนดวัตถุประสงค์ การตอบสนองต่อความเสี่ยง และการประเมินความเสี่ยง เป็นลักษณะองค์ประกอบทั่วไปที่ทุกองค์กรได้มีการปฏิบัติอยู่แล้วเป็นประจำ จึงพบว่ามีการเปิดเผยอยู่ในระดับดี

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงกับการตกแต่งกำไรของบริษัท

ตัวแปร	ENV	OBJ	EVENT	ASSESS	RESP	CONT	INFOR	MONIT	SIZE	AUDITOR	DCA	VIF
ENV	1.000											1.579
OBJ	0.414**	1.000										1.723
EVENT	0.257**	0.517**	1.000									1.674
ASSESS	0.325**	0.350**	0.271**	1.000								1.681
RESP	0.471**	0.500**	0.455**	0.594**	1.000							2.316
CONT	0.342**	-0.017	-0.091	0.226**	0.287**	1.000						1.404
INFOR	0.308**	0.081	0.061	0.094	0.263**	0.344**	1.000					1.273
MONIT	0.186**	0.094	0.269**	0.146*	0.080	0.054	0.106	1.000				1.152
SIZE	-0.109	-0.055	-0.084	-0.215**	-0.117	-0.107	-0.105	0.021	1.000			1.138
AUDITO												
R	-0.093	-0.082	-0.070	-0.080	-0.087	-0.092	0.091	0.004	0.242**	1.000		1.107
DCA	-0.096	-0.013	0.045	-0.113	-0.135*	0.003	0.086	-0.062	-0.278**	0.030	1.000	

** มีนัยสำคัญที่ 0.01 , * มีนัยสำคัญที่ 0.05

จากตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยสมการสหสัมพันธ์ในส่วนของการสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลข้อมูลการบริหารความเสี่ยงทั้ง 8 ด้านกับการตกแต่งกำไรของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยพบว่าการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงด้านการตอบสนองความเสี่ยงและขนาดของกิจการส่งผลในเชิงลบกับการตกแต่งกำไร และพบความสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวแปรการเปิดเผยข้อมูลข้อมูลการบริหารความเสี่ยงบางตัวถึงแม้ว่าตัวแปรอิสระเหล่านี้จะมีความสัมพันธ์ระหว่างกันแต่ก็อยู่ในระดับต่ำ โดยสมการสหสัมพันธ์ส่วนใหญ่มีค่าอยู่ระหว่างบวกลบ 0 ถึง 0.5 ซึ่งในทางสถิติถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ (Hinkle, William, & Stephen, 1998) ทำให้ไม่อาจจะทำให้เกิดปัญหา Multicollinearity อย่างไรก็ตามได้มีการตรวจสอบความสัมพันธ์โดยใช้ค่า Variance Inflation Factor (VIF) อีกครั้ง ซึ่งพบว่ามีค่า VIF สูงสุดคือ 2.316 ดังนั้น การเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงทั้ง 8 องค์ประกอบไม่มีความสัมพันธ์กันเองหรือไม่เกิดปัญหา Multicollinearity เพราะค่า VIF มีค่าน้อยกว่า 10

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุเพื่อพยากรณ์หาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงกับการตกแต่งกำไรของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ตัวแปร	Model 1			Model 2		
	B	t	P-Value	B	t	P-Value
(Constant)	0.929	0.813	0.417	8.551	4.453	0.000**
ENV (สภาพแวดล้อมภายในองค์กร)	-0.175	-1.300	0.195	-0.190	-1.471	0.143
OBJ (การกำหนดวัตถุประสงค์)	0.093	0.775	0.439	0.120	1.042	0.299
EVENT (การระบุเหตุการณ์)	0.260	2.160	0.032*	0.220	1.905	0.058
ASSESS (การประเมินความเสี่ยง)	-0.054	-0.347	0.729	-0.202	-1.322	0.187
RESP (การตอบสนองความเสี่ยง)	-0.373	-2.447	0.015*	-0.321	-2.201	0.029*
CONT (กิจกรรมการควบคุม)	0.221	1.126	0.262	0.208	1.101	0.272
INFOR (ข้อมูลและการติดต่อสื่อสาร)	0.262	2.086	0.038*	0.189	1.552	0.122
MONIT (การติดตามผล)	-0.180	-1.365	0.189	-0.198	-1.492	0.139
SIZE (ขนาดของกิจการ)				-0.327	-4.897	0.000**
AUDITOR (ประเภทสำนักงานสอบบัญชี)				0.329	1.332	0.184
Model 1 ; R = 0.267, R Square = 0.071, Adjust R Square = 0.039, F = 2.172, P-Value = 0.031*						
Model 2 ; R = 0.402, R Square = 0.161, Adjust R Square = 0.124, F = 4.308, P-Value = 0.000**						

** นัยสำคัญที่ 0.01, * นัยสำคัญที่ 0.05

จากตารางที่ 3 ใน Model ที่ 1 พบว่า โดยภาพรวมการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงทั้ง 8 องค์ประกอบ มีความสัมพันธ์กับการตกแต่งกำไรของบริษัท เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงด้านการระบุเหตุการณ์ ด้านการตอบสนองความเสี่ยงและด้านข้อมูลและการติดต่อสื่อสาร สามารถพยากรณ์การตกแต่งกำไรของบริษัทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีการเปิดเผยข้อมูลด้านการระบุเหตุการณ์และด้านข้อมูลและการติดต่อสื่อสารที่มากนั้น จะส่งผลต่อการตกแต่งกำไรมากกว่าบริษัทที่ไม่มีการเปิดเผย (มีความสัมพันธ์เชิงบวก) ส่วนบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลด้านการตอบสนองความเสี่ยงมากจะส่งผลทำให้มีการตกแต่งกำไรน้อยลง (มีความสัมพันธ์เชิงลบ) ซึ่งเหมือนกับงานวิจัยในอดีตที่พบความสัมพันธ์ (Kaewprapa, 2010; Homtragoon, 2012) เนื่องจากบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลด้านการบริหารความเสี่ยงด้านการตอบสนองความเสี่ยงที่มากจะช่วยทำให้มีการตกแต่งกำไรน้อยกว่าบริษัทที่ไม่มีการเปิดเผยข้อมูลด้านนี้ ซึ่งการเปิดเผยข้อมูลด้านการตอบสนองความเสี่ยงนั้น ได้แก่ การที่บริษัทมีการใช้แนวทางในการจัดการความเสี่ยงในการตกแต่งกำไร ทั้งหลีกเลี่ยงความเสี่ยง ร่วมจัดการความเสี่ยง ลดความเสี่ยง และยอมรับความเสี่ยง นอกจากนี้ต้องมีการกำหนดแผนการจัดการความเสี่ยงที่อาจจะเกิดการตกแต่งกำไรและมีการประเมินว่าหลักการตอบสนองความเสี่ยงที่อาจจะเกิดการตกแต่งกำไรที่องค์กรนำมาใช้สามารถนำมาปฏิบัติได้จริง เป็นต้น

ใน Model ที่ 2 ซึ่งมีการเพิ่มตัวแปรควบคุมเข้าไปสองตัว คือ ขนาดของกิจการและประเภทของสำนักงานสอบบัญชีนั้น พบว่า การเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงด้านการตอบสนองความเสี่ยงและขนาดของกิจการ มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการตกแต่งกำไรของบริษัทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจพหุคูณที่ปรับแล้ว (Adjusted R-square) มีค่าเท่ากับ 0.124 หมายความว่า ตัวแปรต่าง ๆ สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของการตกแต่งกำไรได้ร้อยละ 12.40 ส่วนร้อยละที่เหลือเกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอื่นที่ไม่ได้นำมาพิจารณา โดยการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงด้านการตอบสนองความเสี่ยงและขนาดของกิจการมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเท่ากับ -0.321 และ -0.327 ตามลำดับ ในส่วนของขนาดกิจการนั้นผลที่ได้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยพบว่า กิจการที่มีขนาดใหญ่จะมีการตกแต่งกำไรน้อยกว่ากิจการที่มีขนาดเล็ก ซึ่งจะมีการตกแต่งกำไรที่สูงกว่า ข้อนี้นสามารถอธิบายได้ว่า โดยส่วนใหญ่แล้วกิจการขนาดใหญ่ในประเทศไทยที่เป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์นั้น มักจะใช้ผู้สอบบัญชีจากสำนักงาน

สอบบัญชีขนาดใหญ่ โดยเฉพาะ Big4 จึงทำให้ตัวเลขในงบการเงินมีความน่าเชื่อถือในระดับหนึ่งจึงสามารถช่วยลดการตกแต่งกำไรได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Becker, Defond, Jiambalvo & Subramanyam (1998) ที่พบว่า ลูกค้าของ Non-Big4 นั้น จะมีการตกแต่งกำไรมากกว่าลูกค้าของ Big4 อีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้กิจการขนาดเล็กมีการตกแต่งกำไรที่สูงกว่ากิจการขนาดใหญ่ คือ มาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานการรายงานทางการเงินในปัจจุบันนั้นมีความยุ่งยากซับซ้อนในทางปฏิบัติ โดยอาจจะสร้างภาระให้แก่กิจการขนาดเล็กได้ในเรื่องต้นทุนในการจัดทำงบการเงิน ซึ่งประโยชน์ที่ได้รับอาจไม่คุ้มกับต้นทุน กิจการขนาดเล็กจึงไม่เห็นความสำคัญของการจัดทำงบการเงินให้ตรงตามมาตรฐานการบัญชีมากนัก จึงอาจจะก่อให้เกิดการใช้นโยบายการบัญชีที่ส่งผลให้เกิดการตกแต่งกำไรได้

ส่วนตัวแปรอื่นๆ คือการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมภายในองค์กร การกำหนดวัตถุประสงค์การระบุเหตุการณ์ การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม ข้อมูลและการติดต่อสื่อสาร การติดตามผล และประเภทของสำนักงานสอบบัญชี ไม่มีความสัมพันธ์กับการตกแต่งกำไร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสามารถสรุปสมมติฐานการศึกษาได้ดังตารางที่ 4 โดยยึดตาม Model ที่ 2

ตารางที่ 4 สรุปสมมติฐานการศึกษา

ตัวแปร	ทิศทาง	ผลการทดสอบ	ยอมรับ/ปฏิเสธ
H1 สภาพแวดล้อมภายในองค์กร	เชิงลบ	ไม่มีนัยสำคัญ	ปฏิเสธ
H2 การกำหนดวัตถุประสงค์	เชิงลบ	ไม่มีนัยสำคัญ	ปฏิเสธ
H3 การระบุเหตุการณ์	เชิงลบ	ไม่มีนัยสำคัญ	ปฏิเสธ
H4 การประเมินความเสี่ยง	เชิงลบ	ไม่มีนัยสำคัญ	ปฏิเสธ
H5 การตอบสนองความเสี่ยง	เชิงลบ	มีนัยสำคัญ	ยอมรับ
H6 กิจกรรมการควบคุม	เชิงลบ	ไม่มีนัยสำคัญ	ปฏิเสธ
H7 ข้อมูลและการติดต่อสื่อสาร	เชิงลบ	ไม่มีนัยสำคัญ	ปฏิเสธ
H8 การติดตามผล	เชิงลบ	ไม่มีนัยสำคัญ	ปฏิเสธ
H9 ขนาดของกิจการ	เชิงบวก	มีนัยสำคัญ	ปฏิเสธ
H10 ประเภทของสำนักงานสอบบัญชี	เชิงลบ	ไม่มีนัยสำคัญ	ปฏิเสธ

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงกับการตกแต่งกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีวัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาขอบเขตและระดับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงกับการตกแต่งกำไร ผลการศึกษาพบว่า บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับดีมาก อยู่ 2 องค์ประกอบ คือ ด้านสภาพแวดล้อมภายในองค์กร และด้านการติดตามผลระดับดีใน 5 องค์ประกอบ คือ ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านการตอบสนองความเสี่ยง ด้านกิจกรรมการควบคุม และด้านข้อมูลและการติดต่อสื่อสาร และระดับพอใช้ คือ ด้านการระบุเหตุการณ์ ในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงกับการตกแต่งกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยนั้น ผลการศึกษาพบว่า การเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงด้านการตอบสนองความเสี่ยงมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการตกแต่งกำไร นอกจากนี้ ผลการศึกษายังพบว่า ขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์ต่อการตกแต่งกำไร โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางลบ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาการศึกษาในครั้งนี้ใช้แบบจำลอง Jones (1991) ในการคำนวณหารายการค้างรับค้างจ่ายโดยดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งยังมีตัวแบบอีกหลายตัวที่สามารถใช้ในการคำนวณได้ เช่น Healy (1985), DeAngelo (1986), The Industry Model (1991) และ Modified Jones (1995), (Dechow, Sloan & Sweeney, 1995) โดยตัวแบบแต่ละตัวก็จะมีข้อดีข้อเสียแตกต่างกันออกไป ข้อจำกัดต่อมาคือ ข้อมูลการบริหารความเสี่ยงของบางบริษัทไม่ครบถ้วนเนื่องจากมีบริษัทจดทะเบียนจำนวนมากไม่มีการเปิดเผยข้อมูลหรือเปิดเผยไม่ชัดเจน นอกจากนี้การเก็บข้อมูลในปี 2558 เพียงปีเดียวทำให้มีจำนวนตัวอย่างน้อย ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไป จะมีการมีการนำแบบจำลองอื่นนอกเหนือจากแบบจำลอง Jones (1991) มาใช้วัดความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงกับการตกแต่งกำไร และควรเพิ่มระยะเวลาการศึกษาให้นานขึ้น รวมทั้งควรเพิ่มวิธีการวิจัยอื่น ๆ เช่น การใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ผู้บริหารเพิ่มเติมในกรณีที่พบว่ามีการเปิดเผยข้อมูลไม่ครบถ้วน เป็นต้น

References

- Al-fayoumi, N., Abuzayed, B. & Alexander, D. (2010). Ownership structure and earnings management in emerging markets: The case of Jordan. **International Research Journal of finance and Economics**. 38(1). 28-47.
- Argenti, P. (2003). **Corporate communication**. 3rd Ed. New York : The McGraw – Hill Companies
- Artayapan, P. (2007). **The effects of risk management efficiency on the performance of small and medium enterprises in Bangkok**. Master Degree Thesis in Management, Mahasarakham University. (in Thai)
- Ayres, F. (1994). Perceptions of Earnings Quality: What Managers Need to Know. **Management Accounting**. 75. 27-29.
- Barton, J. & Simko, P. (2002). The balance sheet as an earnings management constraint. **Accounting Review**. 77(Supplement). 1-27.
- Beasley, M., Clune, R. & Hermanson, D. R. (2005). Enterprise risk management: An empirical analysis of factors associated with the extent of implementation. **Journal of Accounting and Public Policy**. 24(6). 521-531.
- Beasley, M., Pagach, D., & Warr, R. (2008): Information Conveyed in Hiring Announcements of Senior Executives Overseeing Enterprise-Wide Risk Management. **Journal of Accounting, Auditing and Finance**. 23(3). 311-332.
- Becker, C.L., Defond, M.L., Jambalvo, J. & Subramanyam, K.R. (1998). The effect of audit quality on earnings management. **Contemporary Accounting Research**. 15. 1-24.
- Damrongsukniwat, P. & Issarawornrawanich, P. (2013). The relationship between firm size and earnings management: empirical evidence from firms under the property development sector in the Stock Exchange of Thailand (SET). **Journal of Accounting Profession**. 9(26), 61-73. (in Thai)
- DeFond, M.L. & Jambalvo, J. (1991). Incidence and Circumstances of Accounting Errors. **The Accounting Review**. 66(3). 643-655.
- DeGeorge, F., Patel, J. & Zeckhauser, R. (1999). Earnings management to exceed thresholds. **The Journal of Business**. 72. 1-33.

- Hinkle, D.E, William, W. & Stephen G. J. (1998). **Applied Statistics for the Behavior Sciences**. 4th ed. New York : Houghton Mifflin
- Homtragoon, S. (2012). **Disclosures on COSO Enterprise Risk Management Framework of the Listed Companies in the Stock Exchange of Thailand in SET 100**. Master Degree Thesis in Business Administration, Kasetsart University. (in Thai)
- Jensen, M. C. & Meckling, W. H. (1976). Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure. **Journal of Financial Economics**. 3(4), 305-360.
- Jones, J. (1991). Earnings management during import relief investigations. **Journal of Accounting Research**. 29. 193-228.
- Kaewprapa, A. (2010). **The Relationship between Risk Reporting Quality, Company Size and Industry of the Listed Companies in the Stock Exchange of Thailand**. Master Degree Thesis in Business Administration, Kasetsart University. (in Thai)
- Kampanartkosol, K. & Tangruenrat, C. (2008). Earnings management and financial leverage. **Journal of Accounting Profession**. 4(10), 68-78. (in Thai)
- Mohd-Ali, S., Hassan, M. S. & Mohd-Saleh, N. (2007). Block ownership and earnings management in Malaysian listed firms. **Corporate Ownership and Control**. 5(2). 195-201.
- Mulford, C. W. & Comiskey, E. E. (1996). **The financial numbers game: detecting creative accounting practices**. hp. : John Wiley & Sons.
- Nocco, Brian W. & Rene M. Stulz. (2006). Enterprise Risk Management: Theory and Practice. **Journal of Applied Corporate Finance**. 18(4). 8-20.
- Pallakul, P. & Srijunpetch, S. (2007). How do listed companies use the risk framework under COSO ERM?. **Journal of Accounting Profession**. 3(7), 73-87. (in Thai)
- Patricia M. Dechow, Richard G. Sloan, & Amy P. Sweeney. (1995). Detecting Earnings Management. **The Accounting Review**. 70(2). 193-225.
- Piniijnorachai, J. (2007). **Auditor rotation and earnings management via discretionary accruals: evidence from the Stock Exchange of Thailand**. Master Degree Thesis in Accounting, Thammasat University. (in Thai)

- Siregar, S. V. & Utama, S. (2008). Type of earnings management and the effect of ownership structure, firm size, and corporate-governance practices: Evidence from Indonesia. **The international journal of accounting**, 43(1). 1-27. (in Thai)
- Somjae, C. (2013). **A study of earnings management to meet or exceed investor expectation by analysts' forecast: A case study of listed companies in the stock exchange of Thailand**. Master Degree Thesis in Accounting, Burapa University. (in Thai)
- Kortana, T. (2017). Factors Influencing to the Success in the Implementation of Good Governance of Public Companies in Thailand. **Journal of Management Science Chiangrai Rajabhat University**. 12(2). 60-77. (in Thai)
- Thai Institute of Directors. (2010). **Corporate Governance Report of Thai Listed Companies 2010**. Retrieved June 22, 2017, from <http://thai-iod.com/imgUpload/file/CGR2010/2010%20Brochure%20CGR.pdf>
- The Stock Exchange of Thailand. (2003). **ERM Framework**. Retrieved June 22, 2017, from https://www.set.or.th/th/about/overview/files/ERM_Framework_2016.pdf
- Toommanon, V. (2000). **Do you know Creative Accounting and Earnings Quality?**. Bangkok : Ionic Inter trade Resources. (in Thai)
- White, G.I., Sondhi, A.C. & Fried, D. (1997). **The analysis and use of financial statements**. 2nd ed. New York : John Wiley.
- Wongboonnate, P. (2006). **COSO ERM Risk Management to Reduce Risk in Auditing in the Certified Public Accountants' view**. Master Degree Thesis in Accounting, Thammasat University. (in Thai)
- Wongsawasdiwat, J. (2004). **Attitude, Belief, and Behavior: Measurement, Prediction, and Change**. 3rd ed. Bangkok: Amarin Printing and Publishing. (in Thai)
- Yamane, Taro. (1967). **Statistics, an Introductory Analysis**. 2nd ed. New York : Harper and Row.
- Yang, C. Y., Lai, H. N., & Leing, T. B. (2008). Managerial ownership structure and earnings management. **Journal of Financial Reporting and Accounting**. 6(1). 35-53.